

Malešické umění

Ano, také Malešice mají své umění. Nachází se tu nejméně patnáct soch a plastik.

Převážná část sochařské výzdoby Malešic pochází z doby budování sídliště. To začalo růst na samém začátku 60. let. V roce 1965 bylo schváleno *Usnesení vlády Československé socialistické republiky o řešení otázek uplatnění výtvarného umění v investiční výstavbě*. Bylo v něm několik zásad: že jistá část peněz určených na výstavbu se musí investovat do umělecké výzdoby (počítalo se podle

složitosti algoritmu, zhruba 1,5–4 procenta) – sochy byly zakresleny už v projektu. A že veškeré umění musí schválit umělecká komise Českého fondu výtvarných umělců. Výsledek je vidět i u nás v Malešicích: děl je hodně a zdobí třeba i malešickou teplárnu. Jejich umělecké poselství není zrovna burcující. Šlo většinou hlavně o to nikomu nevadit a projít před komisí.

Ve starší době se umění v Malešicích vyskytlo spíš výjimečně. Objevili jsme vlastně jenom pomníček obětem první světové války v ulici Vydrova. Jedná se nejspíš o produkci řadového kameníka, jehož hrdý český lev tak trochu připomíná pejška.

Nedá se tedy říci, že by Malešice byly zrovna místem špičkového sochařství. Ale **i tady se najdou sochy, které mají své příběhy a stojí za pozornost**. Ano, také Malešice mají své umění.

Materiál byl vydán za dotační podpory MČ Praha 10 v rámci lokální kulturní osvěty v roce 2018.

Městská
část
Praha 10

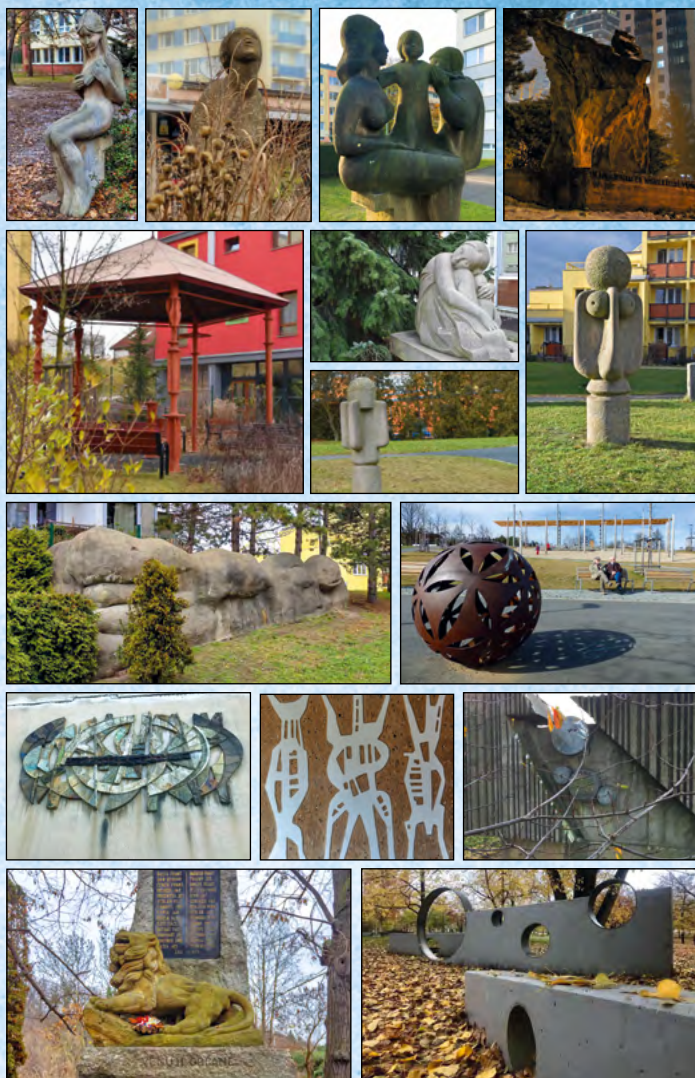
malesice.eu natura-praha.org praha10.cz

Vydala 01/14 ZO ČSOP "Natura, quo vadis?", Rektorská 22, Praha 10 - Malešice
Připravila **Karolína Vranková**

Více se dozvíte v knihách **Suška** (Jiří Olič, Jan Dvořák), **Karel Nepraš** (Miloš Havelka, Jan Kříž, Magdalena Juříková) a **Slovník českých a slovenských výtvarných umělců**

Foto **Irena Brožová, Martin Hrubý, Tomáš Klouček, Tom Stalmach, Michal Voska, Metro**

Grafika **LVICE** © 2018

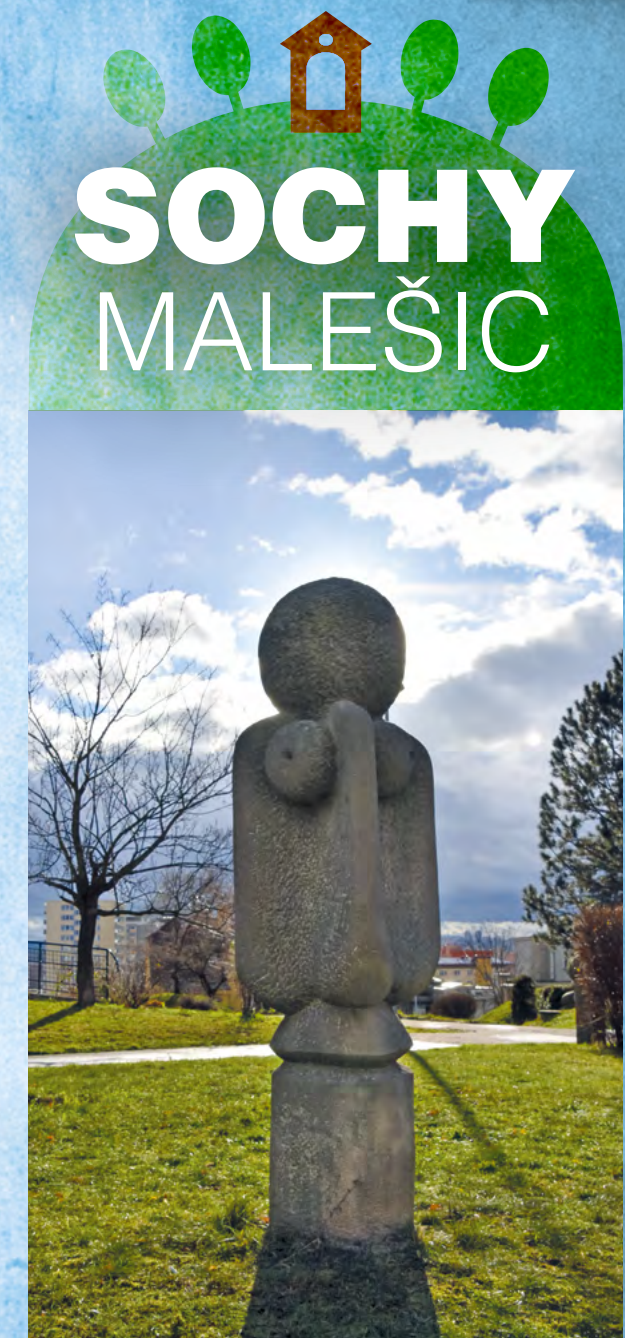
Sochy a plastiky Malešic (postupně)

VÁCLAV BEJČEK: *Poezie a umění* (1972) – ZŠ Nad Vodovodem
VĚRA MERHAUTOVÁ: *Hudba* (1972) – nákupní středisko Oáza
LADISLAV KOVAŘÍK: *Rodina* (1974) – Heldova ulice
MILOSLAV HEJNÝ: *Život* (1976) – park V Úžlabině
KAREL NEPRAŠ, KURT GEBAUER: *Altán* (1984) – Domov seniorů
JIŘÍ KRYŠTŮFEK: *Oddych* (1985) – Poliklinika Malešice
ČESTMÍR SUŠKA: *Šťastný princ, Rytíř a Obr, velryba a žába* (1986) – Domov seniorů, *Koule rezavých květů* (2013-14) – Malešický park
AUTORI NEZNÁMÍ: *mozaika na zdi Teplárny Malešice* – Teplárenská 1, *sgrafito* u vstupu do Bytového domu – Počernická 64, *socha tiskařského stroje* u vstupu do tiskárny – Sazečská 8, *památník padlým za 1. světové války* – ulice Vydrova
TOMÁŠ PODRÁZSKÝ: *Malešická zed'* (2014) – Malešický park

PRAHA 10

EDICE

NAŠE MALEŠICE

SOCHY MALEŠIC

OBR A HLAVONOŽCI

Nejvýznamnější malešický soubor soch najdeme v areálu domova pro seniory. Domov projektovali architekti Vlado Milunić a Jan Líněk, začali v roce 1974 a pro spolupráci oslovili několik umělců: Karla Nepraše, Kurta Gebauera a Čestmíra Sušku.

ČESTMÍR SUŠKA (nar. 1952) sem navrhl umístit dvě sochy, jímž říkal hlavonožci, jsou to zároveň postavy a zároveň obličeje, **Šťastný princ** a **Rytíř** (obojí 1986). Vedou k nim stezky lemované kamennými patníky. Jak autor připomíná, jsou recyklované – našel je totiž vyhozené na skládce. Čestmír Suška vzpomíná v knize **Suška**: „Dále mne požádali, abych z opěrné zdi jednoho z domů ve svahu udělal umělou skálu v duchu romantismu. To jsem s chutí učinil, protože jsem se v té době zabýval výrobou obrovských soch, hlav, inspirovaných skalami

v Českém ráji. Nejtěžší bylo projít s návrhy přes uměleckou komisi svazu výtvarných umělců, což se po několika pokusech nakonec podařilo, avšak jen díky Milunićovu buldočímu tlaku a taktizování.“ Problém ovšem nastal při kolaudaci, komise odmítala uznat, že se jedná o umění, a zaplatit.

Také realizace byla lehce kuriózní. Areál stavby obklopovaly strážní věže a ostenatý drát, pracovali tu vězni. Mezi nimi umělec s přáteli stavěli „ze sudů různých velikostí“ bedněnňi a do něj se odlívala betonová skála. Vznikla tak monumentální plastika 10 metrů dlouhá a 3,5 metrů vysoká s názvem **Obr, Velryba, Žába** (1986). Pozorný kolemjdoucí tam tvory vidí, méně pozorný si bude myslet, že jde o beton náhodně vylitý z míchačky.

KURT GEBAUER (nar. 1941) je autorem mnoha soch ve veřejném prostoru, většinou s nádechem grotesky a ironie.

KAREL NEPRAŠ (1932–2002) pracoval už od 60. let s kovem v surové, neušlechtilé podobě. Měl rád trubky, dráty, ozubená kola. Z jejich spolupráce vznikl altánek pro malešický domov seniorů. **Altán** (asi 1984) byl před několika lety rekonstruován a přemístěn do oploceného prostoru Alzheimer centra.

Všechny sochy lze najít v areálu mezi ulicemi Rektorská a Bakalářská.

LAVINA V ÚŽLABINĚ

Bylo 31. května 1970, 15.23 hod. V Peru vypuklo zemětřesení, které strhlo obrovskou masu ledu a kamení z nejvyšší hory Huscarán. Lavina se valila do hustě obydleného údolí, zůstalo pod ní více než 20 tisíc lidí. Mezi nimi také čtrnáct československých horolezců, kteří pod Huscaránem tábořili.

Do Československa přicházelo o tragédii spousta zpráv, osud horolezců byl však dlouho nejasný – až za dvanáct dní přišlo oznámení, že pravděpodobně zahynuli, těla se však nikdy nenašla. Tragický příběh sdílený všemi skoro v přímém přenosu zapůsobil také na sochaře **MILOSLAVA HEJNÉHO** (1925–2013), který žil a tvořil v Janderově ulici v Malešicích. Tím spíš, že expedice se účastnil i jeho známý, sochař Valerián Karoušek.

Hejného památník horolezcům oficiálně nazvaný **Život** (1976) připomíná horu nebo orla a navozuje pocit padající masy, tím spíš, že stojí na prudkém svahu nad ulicí V Úžlabině.

DĚVČATA Z MALEŠIC

Postavy, zejména postavy žen, mají jednu výhodu – neurazí nikoho, ani komunistickou komisi. A tak se v 70. a 80. letech objevilo v Malešicích hned několik ženských figur. Zřejmě v roce 1972 byla před základní školou v ulici Nad Vodovodem osazena plastika **VÁCLAVA BEJČKA** (1922–1983) názvem **Poezie a umění/učení**.

Ve stejném roce se v nákupním středisku Oáza mezi ulicemi Božecká a Limuzská objevila socha **Hudba** (1972) od sochaře **VĚRY MERHAUTOVÉ** (1921–1996). Je schoulena do vejčitého tvaru, který je pro sochařku typický.

Když byla dokončena malešická poliklinika, tehdy OÚNZ Malešice, přibyla ještě jedna žena - socha **Oddych** (1985) od sochaře **JIRÍHO KRYŠTŮFKA** před vchodem v ulici Pláňanská. Tvořit mladé ženy a dívky, to byl jeho recept na úspěšnou kariéru. Ozdobil jimi nejedno prostranství – třeba také kavárnu Slavia, náměstí Míru a mnoho dalších. Jeho dívky a jeho „angažovaný realismus“ měl režim rád: byl profesorem AVU, získal titul zasloužilý umělec a řadu výstav a zakázek.

